

Posudek školitele diplomové práce

Autor: Michaela Švábová

Název práce: ***Nová avantgarda a spor o estetickou podstatu umění***

Školitel: Doc. Tomáš Kulka, PhD.

Diplomová práce Michaely Švábové ***Nová avantgarda a spor o estetickou podstatu umění*** navazuje na její úspěšně obhájenou postupovou práci ***Definice umění a problém neo-avantgardy***. Jde o rozšíření této práce a to o rozšíření podstatné – diplomová práce má cca 90 hustě popsaných stran plus bohatý obrazový materiál. Ústředním tématem práce je problém vztahu současné umělecké praxe a její teoretické reflexe. Otázku, která stojí v pozadí obou autorčiných prací lze formulovat zhruba takto: Do jaké míry je třeba revidovat tradiční pojetí estetická, včetně nutných a postačujících podmínky aplikace pojmu umění vzhledem soudobým uměleckým trendům – označovaným zde jako „neo-avantgardní“. Problém spočívá v tom, že mnohé z těchto neo-avantgardních směrů, které se od tradičního umění dramaticky liší, jsou dnes uměleckým establishmentem či „světem umění“ za umění považovány, přestože jejich díla nevykazují, alespoň ne zjevným způsobem, ty charakteristické morfologické vlastnosti, které byly tradičně označovány za estetické. Vystává tudíž otázka, zda není spojení pojmu umění s estetickými vlastnostmi díla, s jeho estetickou funkcí, s estetickým prožitkem recipienta, s jeho estetickým postojem, atd., spojení kontingentní, jenž charakterizovalo umění pouze v jisté době a v jistém kulturním milieu.

Tak jako v předchozí práci je i zde výchozím bodem často citovaný esej významného polského estetika Bohdana Dziemidoka „*Controversy About the Aesthetic Nature of*

Art", který si výše zmíněnou otázku klade a dále se ptá, do jaké míry je tradiční estetika se svým důrazem na výlučnost estetické povahy umění popírána uměleckými směry jako land-art, happening, body-art, minimalismus a konceptuální umění. Na rozdíl od práce předchozí zde však není struktura Dziemidokova eseje, který situaci podrobně analyzuje, mapuje a z dané problematiky fundovaně nastiňuje logicky možná řešení, presentována ve své komplexitě, ale pouze v úvodu krátce zmíněna. To je, dle mého názoru, práci neprospívá, neboť následující teoretická část nazvaná „Spor o estetickou podstatu umění“ by mohla být lépe koncipována právě vymezením se vůči výše zmíněnému eseji, který je obecně považován za *locus classicus* debaty, o které autorčina práce pojednává.

Namísto toho zvolila Michaela Švábová postup „vezmeme je jednoho po druhém“. Autory, kteří se danou tématikou zabývají, rozřadila do tří skupin: 1. Ti, kteří uplatňují klasická estetická kritéria a proto výtvořům neo-avantgardy, která je nesplňují, status umění upírají; 2. Ti, kteří tyto výtvořy jako umění přijímají a odmítají proto klasická estetická kritéria jako nutnou podmínku uměleckosti; a 3. Ti, kteří klasická estetická kritéria rozvolňují, aby je bylo lze vztáhnout i na díla, která byla z hlediska ortodoxního pojetí sporná. Toto rozdělení je bezpochyby logické, metoda, kterou autorka zvolila, má ovšem svá úskalí. Ve snaze charakterizovat hlavní teze a argumenty prací sofistických teoretiků na několika málo stranách (někdy i řádcích) dochází často namísto fundované analýzy k zjednodušení pozic kritizovaných filosofů. Jistá zjednodušení pozic jsou jistě nezbytná a Michaela Švábová občas „zjednodušuje“ obdivuhodně – tj. trefně a funkčně. Bohužel zdaleka ne vždy. Nejednou se jedná o zjednodušení chybná. I autorčino kritické vymezení vůči předkládaným tezím je nestejně kvality. Často je kritika trefná a

argumenty pádné, jindy je však založena právě na zjednodušující či zavádějící interpretaci. Čtenář má často pocit, že je autorka s teoretiky s kterými nesouhlasí „příliš brzy hotova.“ Často též namísto argumentů k podpoření či vyvrácení debatované teze najdeme pouze sdělení, že s daným názorem autorka souhlasí či naopak nesouhlasí. To neplatí všude, neboť i zde najdeme promyšlené a fundované přístupy, celkový dojem však je, že tato „teoretická“ kapitola byla šita horkou jehlou.

Za hlavní přínos práce považuji kapitolu třetí (v práci chybně označenou jako druhou), v které Švábová velmi zajímavým způsobem analyzuje vývoj soudobého umění od druhé světové války do dnešních dnů. Je psána velmi poutavým a erudovaným způsobem a je zjevné, že této „historické“ kapitole věnovala autorka nanejvýš soustředěnou pozornost. Nejsem odborníkem na soudobou kunsthistorii, domnívám se však, že nejde jen o kapitolu která vyniká svou kvalitou, ale též o práci průkopnickou.

Čtvrtá kapitola – Závěr – (chybně označená jako třetí) je zklamáním. Autorce zřejmě nezbyl čas na celkovou reflexi a zařazení své vlastní práce do širšího kontextu.

Celkové hodnocení:

Práce Michaely Švábové splňuje všechna kritéria a požadavky kladené na diplomovou práci a proto ji **jednoznačně doporučuji** k obhajobě. Výše uvedené výhrady mi neumožňují abych jednoznačně navrhnul hodnocení práce známkou „výborně“. Důvodem proč spolu s tím nenavrhuji též jednoznačně klasifikaci známkou „velmi dobře“ je originalita a aktuálnost předložené práce. Chyby, které v této práci nacházím, jsou, dle mého názoru, snadno opravitelné. Materiál, který autorka ve své diplomové i postupové práci shromáždila, lze dle mého názoru zpracovat do monografie, která na českém knižním trhu akutně chybí. (Doplním ústně.) Z hlediska formálního navrhuji

klasifikaci „velmi dobře“ s tím, že konečný výsledek bude určen po obhajobě.

Při obhajobě bych rád požádal autorku, aby se vyjádřila k vytknutým nedostatkům práce a aby znovu vysvětlila „Závěr“ své práce.

V Praze 16. září 2007

Tomáš Kulka